

Status dyskusji związanej z kredytami hipotecznymi w walutach obcych

Informacja Zarządu na temat pozycji mBanku

ZWZ, 24.03.2021

Przegląd zagadnień

Główne obserwacje i szczegółowa analiza wybranych tematów

Podsumowanie indywidualnych spraw sądowych i związanych z nimi rezerw w mBanku

slajd 3

Propozycja Przewodniczącego KNF

Szacowany wpływ na mBank w zakresie 5,5-6,5 mld zł

slajd 4

Sąd Najwyższy

Posiedzenie pełnego składu Izby Cywilnej poświęcone rozstrzygnięciu rozbieżności w wykładni przepisów prawa w zakresie kredytów walutowych ma się odbyć **13 kwietnia 2021 r.**

Posiedzenie dotyczące pytań Rzecznika Finansowego wyznaczono na **15 kwietnia 2021 r.**

slajd 5

Narodowy Bank Polski

Komentarze ze strony Narodowego Banku Polskiego dotyczące propozycji Przewodniczącego KNF

slajd 6

Grupa robocza utworzona przez Przewodniczącego KNF

✓ W pracach grupy roboczej uczestniczy dziewięć banków, KNF, Ministerstwo Finansów i BFG. Działania są zorganizowane w czterech strumieniach: ilościowym, Prawnym, IT&Operacji oraz Komunikacji, które pracują nad szczegółami propozycji. Uczestnictwo w pracach służy wyrobieniu świadomego poglądu na temat propozycji i nie oznacza jej akceptacji.

Inne istotne informacje

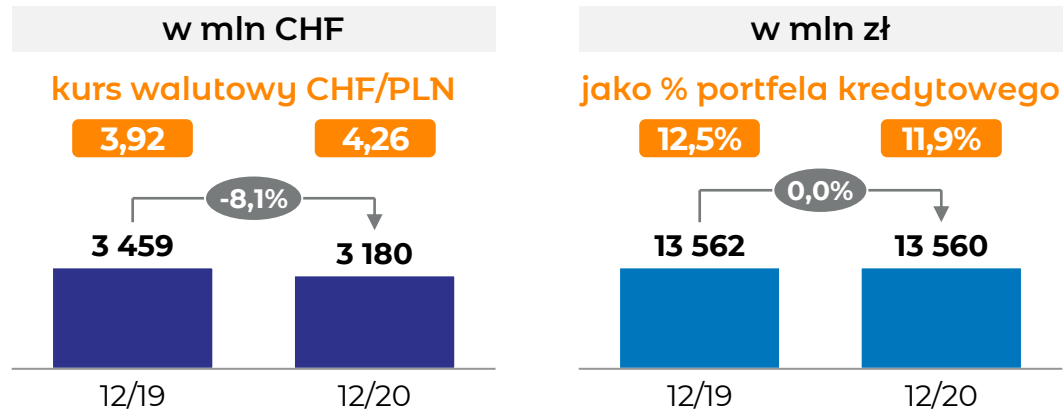
- ✓ Pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w dwóch indywidualnych sprawach toczących się przeciwko mBankowi jako kredytodawcy
- ✓ Orzeczenie Sądu Najwyższego w Austrii z 25 sierpnia 2020 r.

slajd 7

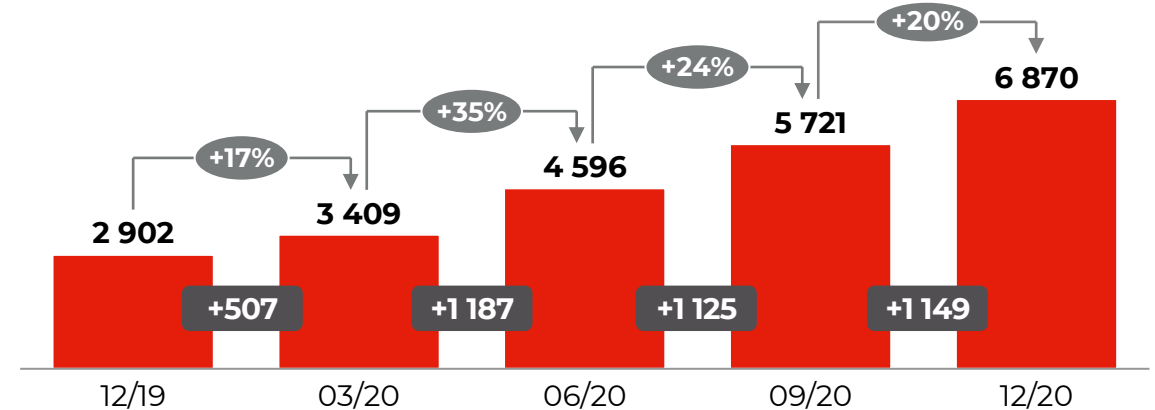
Podsumowanie indywidualnych spraw sądowych i rezerw w mBanku

Rezerwy na ryzyko prawne pokrywają ponad 10% portfela CHF i pełną wartość roszczeń

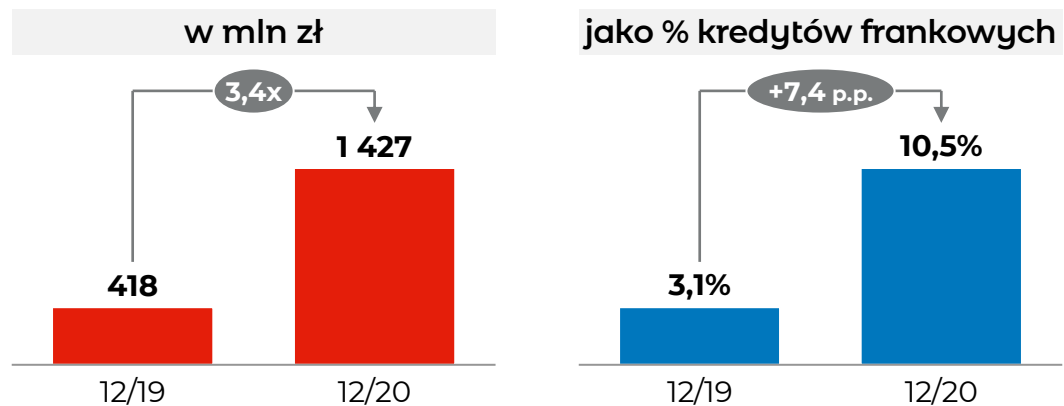
Wartość bilansowa kredytów hipotecznych udzielonych klientom indywidualnym w CHF

Liczba indywidualnych spraw sądowych dotyczących klauzul waloryzacyjnych w kredytach hipotecznych w CHF

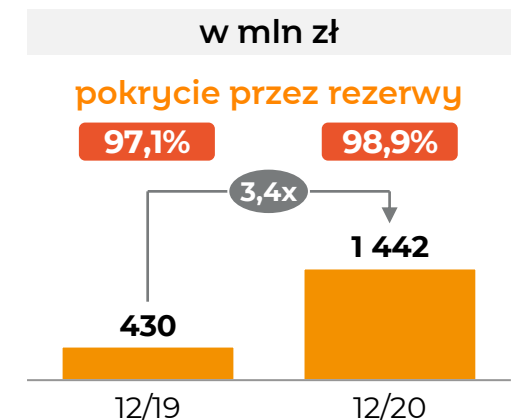
Łączna wartość rezerw na indywidualne sprawy sądowe dotyczące klauzul indeksacyjnych w kredytach w CHF

Kluczowe parametry w kalkulacji rezerw portfelowych obejmują:

- populację kredytobiorców, którzy złożą pozew przeciwko bankowi prognozowaną na okres 5 lat
- prawdopodobieństwo przegranej, definiowane jako udział negatywnych orzeczeń w prawomocnych wyrokach w okresie 5 lat
- oczekiwany poziom straty w przypadku przegrania sprawy przez bank (z uwzględnieniem rozkładu 3 możliwych wyników)
- kurs walutowy CHF/PLN

Łączna wartość roszczeń w sprawach indywidualnych

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy mBanku S.A. za 2020 rok.

XXXIV Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy mBanku S.A.

Propozycja Przewodniczącego KNF

W grudniu 2020 r. Przewodniczący KNF ogłosił propozycję ws. kredytów walutowych

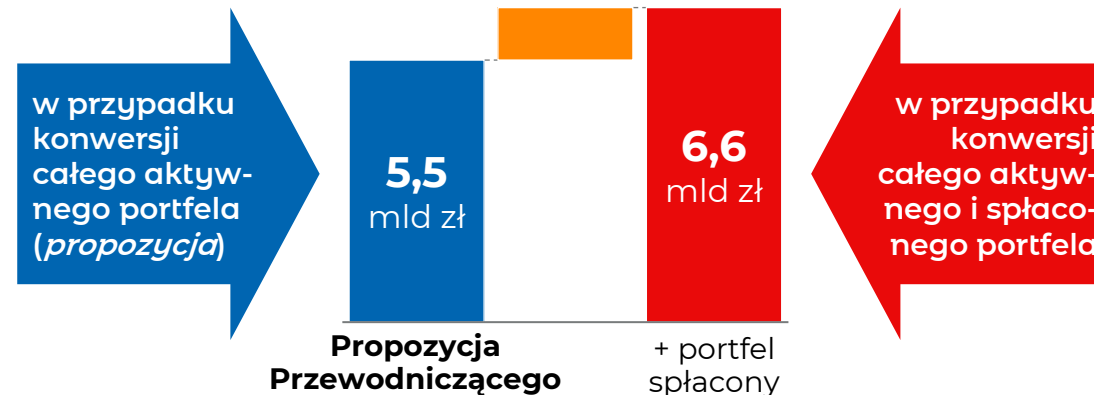
OGÓLNA KONCEPCJA:

Propozycja Przewodniczącego KNF zakłada, że kredyty w walutach obcych zostałyby zmienione tak, jakby od początku obowiązywania umowy były kredytami złotowymi. Oprocentowanie miałyby być oparte o stawkę WIBOR plus marża, która była stosowana w tamtym czasie. **Wdrożenie propozycji jest dobrowolne.**

Koszty propozycji zostały wyliczone w następujący sposób:

- jako suma różnic pomiędzy aktualnymi saldami kredytów indeksowanych / denominowanych do waluty obcej (CHF, EUR, USD) a odpowiadającymi im hipotetycznymi saldami kredytów w zł opartymi o stawkę WIBOR 3M powiększoną o marżę kredytów w zł udzielanych w tym samym czasie i na ten sam okres co kredyt walutowy;
- dodatkowo, hipotetyczne salda kredytów w zł uwzględniają w swoim harmonogramie różnice względem rzeczywistych spłat kredytów w walutach obcych poprzez korektę wartości kapitału pozostałego do spłaty według schematu przekazanego przez KNF;

Szacowany wpływ potencjalnej realizacji planu konwersji na mBank (dane nieaudytowane)

według wyliczeń na podstawie kwestionariusza KNF datowanego na 27 stycznia 2021 r. i danych na dzień 31 grudnia 2020 r.

Propozycja Przewodniczącego KNF zakłada, że tylko aktywny portfel będzie podlegał konwersji. Przewiduje również stabilny kurs walutowy. Niespełnienie tego warunku, np. w wyniku braku zaangażowania NBP, może prowadzić do wyższych start.

Nawet jeśli Bank złoży klientom oferty w oparciu o tę propozycję, mogą oni ich nie zaakceptować i wybrać dochodzenie roszczeń w sądzie. **Dlatego przeprowadzenie propozycji nie eliminuje ryzyka sporów sądowych dla Banku. Wdrożenie dobrowolnej oferty dla klientów nie chroni Banku przed konsekwencjami orzeczenia/orzeczeń Sądu Najwyższego.**

Na 31 grudnia 2020 r. Grupa mBanku utrzymywała współczynniki kapitałowe powyżej wymaganych poziomów. **Kwoty nadwyżki kapitału**, odnoszące się zarówno do współczynnika Tier I, jak i łącznego współczynnika kapitałowego, **były wyższe niż potencjalny wpływ wdrożenia propozycji Przewodniczącego KNF** wyliczony na podstawie ankiety KNF.

Uchwała Sądu Najwyższego w zakresie kredytów w CHF

Wniosek Pierwszej Prezes Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2021 r.

Wniosek o rozstrzygnięcie przez pełny skład Izby Cywilnej Sądu Najwyższego rozbieżności w wykładni przepisów prawa występujących w orzecznictwie ma na celu ujednoczenie linii orzeczniczej Sądu Najwyższego i sądów powszechnych. Wniosek odnosi się do następujących pytań, które obejmują większość wątpliwości prawnych związanych z kredytami w CHF:

1 Czy w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do **sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne** i nie wiąże konsumenta, **możliwe jest przyjęcie, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej** wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów?

a w razie odpowiedzi przeczącej:

2 Czy w razie **niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej** w umowie kredytu **indeksowanego** do takiej waluty **umowa może wiązać strony w pozostałym zakresie?**

3 Czy w razie **niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej** w umowie kredytu **denominowanego** w walucie obcej **umowa ta może wiązać strony w pozostałym zakresie?**

niezależnie od treści odpowiedzi na pytania 1-3:

4 Czy w przypadku nieważności lub bezskuteczności umowy kredytowej, w wykonaniu której bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, **powstają odrębne roszczenia z tytułu nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron, czy też powstaje jedynie jedno roszczenie, równe różnicy spełnionych świadczeń**, na rzecz tej strony, której łączne świadczenie miało wyższą wysokość?

5 Czy w przypadku nieważności lub bezskuteczności umowy kredytowej z powodu niedozwolonego charakteru niektórych jej postanowień **bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot** kwot wypłaconych z tytułu kredytu **rozpoczyna się od chwili ich wypłaty?**

6 Czy, jeżeli w przypadku nieważności lub bezskuteczności umowy kredytowej **którejkolwiek ze stron przysługuje roszczenie** o zwrot świadczenia spełnionego w wykonaniu takiej umowy, strona ta może również **żądać wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych przez drugą stronę?**

Posiedzenie Sądu Najwyższego, wyznaczone na 13 kwietnia 2021 r., odbędzie się w formule niejawniej. Publiczne ogłoszenie uchwały, wraz z ustnym uzasadnieniem, jest oczekiwane w tym samym dniu.

Osobne posiedzenie dotyczące pytań Rzecznika Finansowego wyznaczono na 15 kwietnia 2021 r. w składzie 7 sędziów.

Źródło: Wniosek Pierwszej Prezes Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2021 roku, sygnatura BSA I-4110-4/20. Pogrubienie wybranych punktów w celu wzmocnienia ich przekazu wykonane przez mBank.

Oświadczenie Narodowego Banku Polskiego

Komentarze z konferencji prasowej Prezesa NBP z 5 lutego 2021 r.

- O kredytach w zł opartych na stawce LIBOR:** „W praktyce gospodarczej nieznane są przypadki, żeby dla ustalania ceny pieniądza w danym kraju stosować stopy procentowe właściwe dla walut innego kraju. Na wysokość stóp procentowych dla danej waluty wpływa emitujący bank centralny. **Przyjęcie do kredytu w złotych oprocentowania zależnego od sytuacji w zupełnie innym kraju postawiłoby te zasady ekonomiczne, finansowe na głowie**”.
- O tabelach kursowych publikowanych przez banki:** „Dla każdego finansisty, tabele kursów walut publikowane przez banki są czymś oczywistym i immanentnym elementem rynku. Tak funkcjonuje rynek. **Stosowane są powszechnie, na co dzień służą do rozliczeń różnego rodzaju transakcji walutowych, nie tylko kredytów. Stosowanie ich przez bank jest umocowane w prawie bankowym.** Z punktu widzenia ekonomicznego, posługiwanie się tabelą kursową jest utrwaloną praktyką. W moim odczuciu każda sprawa powinna być rozpatrywana indywidualnie i zdecydowanie **nie skłaniałbym się do blokowego podważania stosowania tabel kursowych jako takich.**”
- O zastosowaniu średniego kursu NBP:** „Odnosząc się do zastosowania średniego kursu NBP, z ekonomicznego punktu widzenia, jako bankowiec centralny, uważam, że **byłoby to bardzo dobre rozwiązanie.**”

W komunikacie z 9 lutego 2021 r. NBP zadeklarował gotowość do rozważenia zaangażowania w operację przewalutowania mieszkaniowych kredytów walutowych przy spełnieniu następujących warunków:

- wystarczająco **liczna grupa banków przystąpi do inicjatywy** (która zapewni objęcie projektem przeważającej części portfela kredytów walutowych)
- banki zaprezentują wiarygodną informację o zainteresowaniu **istotnej części ich kredytobiorców skorzystaniem z oferty przewalutowania**
- wyeliminowane zostaną wątpliwości prawne odnośnie skuteczności tej inicjatywy w zakresie podjęcia decyzji o udziale banków na odpowiednich szczeblach decyzyjnych, w tym w szczególności uzyskanie **zgody akcjonariuszy** na przewalutowanie
- wyeliminowane zostaną wątpliwości prawne dotyczące skuteczności tej inicjatywy w zakresie relacji z klientami, w szczególności w zakresie wykluczenia możliwości **dochodzenia dalszych roszczeń**
- banki zaprezentują wiążące **plany odbudowy kapitału**, uwzględniające działania zmierzające do powrotu wysokości współczynników wypłacalności i współczynnika dźwigni do poziomów nie niższych niż notowane przed podjęciem konwersji

Podczas konferencji prasowej 10 marca 2021 r. Prezes NBP powtórzył warunki dla zaangażowania NBP.

- „Wszelkie rozwiązanie powinno mieć **charakter systemowy. Rezerwy walutowe kraju nie mogą być wykorzystane na pomoc w realizacji biznesowych decyzji kilku podmiotów**”.

Źródło: Nagranie z konferencji prasowej NBP, dostępne na oficjalnym kanale NBP na platformie YouTube.

Inne istotne informacje

W dwóch indywidualnych sprawach toczących się przeciwko mBankowi jako kredytodawcy zostały skierowane pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Odpowiedzi TSUE są oczekiwane na przełomie lat 2021-2022.

- 1** Pytanie prejudycjalne w pierwszej sprawie ma na celu określenie momentu rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia w przypadku roszczeń konsumentów z tytułu nienależnego świadczenia.
- 2** Pytanie prejudycjalne w drugiej sprawie zmierza do ustalenia, czy w przypadku uznania klauzuli walutowej za abuzywną możliwe jest zastosowanie w jej miejsce przepisu kodeksu cywilnego odwołującego się do średniego kursu NBP.

Orzecznictwo w UE nie jest jednolite. Przykładem jest orzeczenie Sądu Najwyższego w Austrii z 25 sierpnia 2020 r. Kluczowy wniosek z tego orzeczenia jest następujący:

Co do zasady **bank ma swobodę określenia ceny (kursu wymiany), za którą jest gotów dokonać przeliczenia kwoty pożyczonej klientowi w walucie obcej na lokalną (Euro)**. Klient ma swobodę nieskorzystania z przeliczenia po oferowanym kursie. W przypadku, gdy klient decyduje się na wypłatę kwoty kredytu walutowego w walucie lokalnej (Euro), **nie stanowi niezgodnej z prawem praktyki biznesowej to, że pozwany (bank) stosuje własny fixing walutowy w celu określenia kursu wymiany.**